

111-1111-1111-1111

Վերադաշտում

卷之三

ԳԱՐՆԱՍՅԻՆ ԶՈՐԱԿՈՉ

Զինվորական Կոմիսարություն

Սկսվել է ՀՅ գինաված ուժերի գարնանային թարմացման գործընթացը: Մեկուկես ամիս շարունակ գինվորացու փղաները մեկնելու են բանակ՝ փոխարինելու իրենցից երկու տարով ավագներին: Գարնանային զորակոչի եւ խնդրո առարկային առնչվող այլ հարցերի շուրջ է մեր զրոյացը Սիսիանի գինկոմ, Արցախյան ազատամարդի վերերան, փոխգործապետ Մինաս Մկրտչյանի հետ:

—Պարո՞ն փիսագնդապես, ազգային
բանակի կայացնան կարեւոր նախադա-
յուաններից է զորակոչ հաջող անցլա-
ցումը, բանզի չի կարող լինել բանակ
առանց զինվորի: Եկեք մեր զրոյցը
սկսենք նրանից, թե ինչպես է մեկնար-
կել գարնանային զորակոչը:

– Նախ, տեղեկացնեմ, որ զորակոչի՝ 2011թ. արդյունքներով 3-րդ կարգի զինկոմիսարիատների մեջ արժանացել ենք հաղորդի կոչման եւ ստացել փոխանցիկ դրոշ: Պարգևն առավել քան պարտավորեցնող է, եւ ձգտելու ենք պատցուցել, որ պատահականորեն չի հանձնվել մեզ: Համբապետությունը գարնանային զորակոչի մեկնարկի օր է հայտարարքակած նայիսի 21-ին (հրցագրույցը կայացել է նայիսի 18-ին, խմբը): Զինակոչիկները բուժքննան առ դրոշնարա են անցել, ոմանք գործուղպես են նայրաբաղաք՝ վերջնական ախտորոշումը հաստատելու համար: Սարդկային ռեսուրսի առումով խնդիրներ չունենք, զորակոչի վերաբերյալ հասկանալի պատճառվ թվական տվյալներ չեն հրապարակի:

— Զորակոշն ըստ էլեվյան արտացոլում է Երիտասարդության առողջական վիճակի պատկերը, որ Վերջին տարիներին բնակ է մինիքարական չէ, եթե առենք՝ լուսակի անհամապատճեն է:

— Եթե այսօր գոհունակությամբ ասուն ենք, որ մեր պատահնեներն այլեւս չեն խուսափում զինվորական ծառայությունից, ապա նույնը չի կարեի ասել զինծառայությանը նրանց պատրաստվածության մասին։ Այսօրվա զինակոչեկների մեջ նաև ֆիզիկական թերզարգացում ունի։ Պատճառն այն է, որ 15-18 տարեկաններին տանը, դպրոցում, ուսումնական հաստատություններում չեն ստիպում զբաղվել ֆիզիկական աշխատանքով, որ նրանց մկանային եւ ուսկրային համակարգերը համանասնորեն զարգանան։ Ինչպես ցույց են տալիս բուժզննումները, վերջին տարիներին ավելացել են որոշակի խումբ հիվանդություններ, դրանցից կարանձնացնեմ սրտային հիվանդությունները, կրծքավանդակի, ողնաշարի դեֆորմացիաները, ոմանք

Ծարունակություն՝ էջ 5

Մայիսի 28-ին Սիսիանում (հարյուրավոր մարդկանց, հոգեւոր, աշխարհիկ, զինվորական իշխանությունների ներկայացուցիչների մասնակցությամբ եւ քաղաքապետարանի նախաձեռնությամբ) բացվեց Արցախյան գոյամարտի քաջ վաշտապետ Վուրգ Ուլկանյանի հուշարձանը:

2.16

ՀՀԿ-ն սպանձնում իիմնական պատասխանադրվությունը

ՆՈՐ ԻՐԱՎԻՃԱԿ

Սայիսի 24-ին ԲՀԿ Նախագահ Գագիկ Ծառուկյանը հանդես եկավ հայտարարությամբ Եւ նշեց, որ «Բարգավաճ Հայաստան» կուսակցությունը նապարակահարմար չի գործում մասնակցել կուսակցություն կառավարության ձեւավորմանը:

Նույն օրը հայտարարությամբ հանդես է եկել ՀՀԿ գործադիր մարմինը: Դայտարարության մեջ նշված է: «Սույն թվականի մայիսի 6-ին տեղի ունեցած հանձնապետական ընտրությունների արդյունքում Հայաստանի Հանրապետական կուսակցությունը, ստանալով հասարակության ճնշող մեծամասնության քվեն, ընդլայնեց իր դերակատարությունը երկրի հասարակական-քաղաքական կյանքում: Այն մեզ հնարավորություն է տախիս, կենանագրութելով ՀՀԿ ծրագրային դրույթները, ապահովել Հայաստանի կայուն և շարունակական զարգացումը՝ դառնալով հասարակության սպասելիքների ու ակնհայտ փոփոխությունների հիմնական երաշխավորը:

Սենք շնորհակալ ենք մեր ժողովրդին եւ բաղադրական ուժերին այս բանի համար, որ բոլորին մասնակցությամբ հաջողվեց լավ ընտրություն:

www.naukri.com

3. Որպես պատասխանատու քաղաքականության մեջ, մեր ավելի քան 20-ամյա գործունեությունը ծառայեցրել է ենք անկախ պետականության կայացման ու ամրապնդմանը, արեւ ենք հնարավորը մեր երկիրի ու ժողովրդի աշջեւ ծառացած խնդիրների լուծման համար: ՀՀԿ-ն այսուհետեւս, ստանձնելով հիմնական պատասխանատվություն, հաստատակամ է իր ծրագրերն իրավաբանականությունը»:

3.4. Ս.թ. մայիսի 30-ին ՀՀԿ նախագահ Սերժ Սարգսյանի եւ ՕԵԿ նախագահ Արթուր Բաղդասարյանի կողմից ստորագրվել է քաղաքական կոալիցիայի համաձայնագիր: Կոալիցիան առաջիկա նախագահական ընտրություններում, ի դեմ Սերժ Սարգսյանի, հանդես է գալու միասնական թեկնածուվ:

ԱՆՎԱՆԻ ԿԱՊԱՆՑԻՆԵՐ

Տիկին առաջնորդ համար դաշտավայրում

Ակիզբը՝ էջ 3

Եթի գերեզմանները դեմ դիմաց են՝ տարանջասոված խոտապատ երկար ու լայն անցուղիով։ Բոլորն էլ հարազատ են՝ երկրի եւ քո կյանքում որոշակի ներդրումնով։ Մեկ առ մեկ արթնանում են հոգումն մանկության եւ պատանեկության աստվածներն էտալոն օրինակի պես, սրբության սրբոցի հանգույն։ Մարդու կյանքը երկակի է՝ իրական եւ հետմահու՝ մարդկանց հոգիներում անթեղված հիշատակներով։

Սեր տղինածառը եւս ծառային Ալկարագիր ունեմ. հենվում է մայր հողին անցնօդիաս խորացող արմատներով, հաստաբուն է, ճյուղատարած, վերընջուղվում է փարբամուստերով, բայց պտուղը միշտ միատեսակ է նույն ոգով ու շնչով: Տիհնն ունի ընդիհանուր պատվիրաններ, օրինություններ, վարքագիր ննանություններ, հաստատուն ավանդներ: Կենսասիրությամբ լի են մերոնք, սիրառատ, խոսքաշեն, ամեն բարի արժեքը գիտակցող, հնաստախոսություններով համենված խոսք ու գրուցով, բաղդր հիշողությունների պահապան են: Սարդավայել ապրելու արժանապատվությունն են պատգամում: Փերնիքնան, լալկան լինելը հասովկ չէ իմ հարազատներին: Ունեն ջերմ եւ տաք սիրտ, հյուրասեր են, ծեռքը բաց են պահում: Վիշրված են նախընտրած մասնագիտությամբ, որով շղապատում անուն են հանուն, պատիվ ու հարգանք ծեռը բերում: Դամեստ ու բարի են իմ սիրելիները, հարուստ կենսափորձը եւ ծեռքբերումները կիսում են բոլորի հետ: Սայրախնամ են իմ ազակիսնեռն:

Մշտադաշտութեալ կենաց ծառից ընկնող ամեն տերեւը մի սիրտ է, մի նախնի, որ կյանքի զարթննի ու մահվան՝ անծորեկի ու վշտի արցունքով մաքրում է աշխարհի ու կենաց ծարի ծիծաղկոտ աչքերը: Յեռավոր աստերն էլ են այսպիսին՝ հեռու եւ ճոտ: Նախնիները մեզ բողոքում են իրենց երազները խնձորի եւ հեքիարի վառվունությամբ: Նրանք մեզ պահպանության են տալիս մեր բախտի սերմացու կորիզները՝ որպես կենաց ծարի դայարության առհավատյա: Ինաստնությունը սերունդների հետ ծորում է անճկատ եւ մշտաքեւ երթով, կտակում աշխարհայացիք, արյան եւ կուրյան կանչ, նորանոր արարչագործության հավատամք: Նախնիներին դավելն անփառունակ խարիսխում է, կենսակերպի խարարում եւ անապատացում, անհեթեք եւ սին գորշություն: Նախնիներն ամեն մի նորելուկի մեջ ասողային կյանքի լուսաճանաչության հավակնություն են տեսնում:

Ես ուղարկ են բացել իմ կյանքի
ընթացքում բացահիկ հարգանքի
եւ խոնարհման արժանացած միայն
մեկ բարձրանուն Սարդարյանի՝
Արքատող Վարդանի Սարդարյանի
կերպարի անպարփակ կերտվածքը
եւ փոքր-ինչ հատուցել մեր սերն-
դի տուրքը նրա խաղացած դերի
համար: Ինչ լավագույնն ունեցել
են հայրենի գյուղն ու նախնիները,
մեր ժողովուրդն անցյալում եւ նրա
ապրած դարում, եկել գումարվել
են ու հանարդվել այդ համակաղոմա-
նի զարգացած մեծ մարդու էռթյան
մեջ, որ նա դառնա հույս, ապավեն,
փառու իր ժամանակակիցների եւ
մեզ համար: 1912 ր. մայիսի 5-ին
ծնված իմ բարեկամը 100 տարե-
կան դարձավ: Ասում են՝ մեկ դարը
6 սերնդափառություն ունի իր մեջ,
բայց դեռ քանի սերունդ կերպի նրա
անունով՝ «Արքատող» ամունու որպե-

գ. Ազարակ: Աբիստոլ Սարդարյանի ծննդավայրը:

Տ. Ազարյակ: Կենսուրու Սպառապուակները

የብኩ «*አපስትሎ*» የወካከለ ተዋወቃለዋል-
ቁል ተዋሬቻልኝ እና ሲሆን ማጠ-
ቅኩላዊ ለውጥኝ ክኩል መስጠትኝ፡ ቅሁፌና,
ነገር ውስጥና ክኩል የሚያስተካክለ ነው፡

Զքավլու օյլուացան զավակը վաղ մանկությունից վարձու աշխատանք է կատարել՝ ուսումը համատեղելով աշխատանքի հետ։ Ավարտել է Ազգարակ օյլուի տարրական, շղթկենտրոնի յորնամյա դպրոցները, իսկ որպես ուսուցիչ՝ աշխատանքային մկրտությունը ստացել Ուժանիս գործի պարոպակն ռարողում։ Են-

տո Եղվարդ եւ Ագարակ գյուղերի դպրոցներուն Վստահեցին աշխատել նաև տնօրեն: 1936թ. ավարտել է Երեւանի հեռակա մանկավարժական ուսումնարանը, Ծանակվել Շիշկերտի, հետո նորից Ազարակի յոթնամյա դպրոցների տնօրեն: Սակայն նախախմանությունը նրա համար այլ ճակատագիր էր նախանշել:

1939թ. Ա.Վ.Ալարուանն ողով-

1959-ը. գ. Ապրիլայիս առ Վոյաց-
կուզով է Կարմիր բանակ, մաս-
նակցում Յայենեական մեծ պա-
տերազմին, խիզախում Վիշերսկի,
Սմուենսկի համար մնվոր թեժ մար-
տերում, Երկու անգամ վիրավորվել
է: Այնուհետեւ սովորել է Թթիլսիի
հրամանատարական կազմի դպրո-
ցում եւ սպայի կոչումով Վերադար-
ձել գործող բանակ՝ ընդգրկվելով
Անդրկովկասյան ռազմաճակատի
հակահետախուզական վարչության
աշխատակազմում՝ որպես գորա-
մասի հրամանատարի քաղաքով
տեղակալ: Յայենիքի հանդեպ իր
պարտը անձնվիրաքար կատարե-
լու համար առժանագել է Յայենա-

կան մեծ պատերազմի II աստիճանի շրջանշանի, «Խիզախության համար», «Սարտական ծառայությունների համար» մեղավաների:

Աշխասարկ օրու ողջ կյանքը
է նման հերոսամարտի: Երկրորդ
աշխարհամարտից հետո ավար-
տում է Սոսկվայի բարձրագույն
սպայական դպրոցը և դեկավար
պաշտոնները վարում ՀՆՍՀ ներքին
գործերի համակարգում՝ ՆԳՍ շրջա-
նային բաժնի պետից մինչեւ Բազա-
րանի թիվ 3 ուղղիչ աշխատանքային
գաղութի պետ: Այդ մշուշապատ եւ
դժմակ տարիներին նա խստապա-
հանցորեն եւ ազնվորեն պաշտպա-
նում էր իրավունքն ու օրենքը՝ միշտ
ի շահ մարտու գործելով, եթի ներքին
գործերում ավելի շատ զրաված էին
մեղադրանք ներկայացնելով, քան
թե նարուտն արդարացնելով: Ժամա-
նակակիցները վկայում են, որ 3000
կալանավորներն արցունքով էին
ճանապարհում զինվորական հա-
մագքեստով իրենց պետին, եթի նոր
աշխատանքի էր Զահանակներ:

Քաղաքաշինություն, թե՛ քաղաքաշինության ծառը

Դարեր շարունակ եկեղեցին եղել է հայ ժողովրդի միակ ապավենը, հենան կտոր, նոյնիսկ պետականության բացակայության պայմաններում հանդիսացել է ազգային իշխանության կրողն ու փոխարինողը: Ըստ ավանդության՝ հայկական եկեղեցները կառուցվել են բարձրադիր, շրջապատի վրա իշխող դիրք ունեցող վայրերում, որպեսզի անվաճ լինեն թշնամիների համար, որպեսզի խորիրդավոր լինեն ու տիրական: Կա մենք այլ կարենու բան եւս, մեր նախապատճեր եկեղեցները կառուցել են բարձրադիր վայրում՝ դրանով սերունդներին կարեւորացույն մի պատճան հելլով՝ հավատն ամեն ինչցից վեր է, երեսմ՝ նոյնիսկ անհասանելի, չէ՞ որ կյանքում շատ քերին է վիճակված ճշճարիս քրիստոնեական հավատը ու քրիստոնեական առժեմները կուն:

Վաշագան գետի վրա, կառուցվել մի սեւ եւ անհածո շինություն, որն իբր անցումի դեր պետք է կատարեր: Սակայն շուտով դրա հարեւանությանը կառուցվելու եւս մեկ անցում, քանի որ սեւ շինությունը փակվում է երեկոյան եւ բացվում առավոտյան ժամը 10.00-ից հետո: Մի երիտասարդ համոզնեց հայտնեց, որ ինքնանպատակ չէ տվյալ տեղում կառուցվել շենք՝ իր մեջ խանությունը ունեցող, վայրը կենտրոնին նոտիկ է եւ լավ առեւտուր անելու ակնկալիքով է կառուցվել: Այդուհանդեմ շատ կապանցիների մեջ մասնավորապես ինձ մեկ հարց է հետաքրքրում, հնարավոր չ' ո՞ւ արդյոք հիշյալ շինությունը կառուցել մի թիս ավելի ներքեւ կամ վերեւ, մասնավանդ որ այդպես եկեղեցին տեսանելի կլիներ, առջեւը բաց կլիներ, եւ տեղանքի հատակածին այդպես օրեկնորդն տն կեռա-

Կապավոր մինչեւ 2000թ. Եկեղեցի չի եղել, հավատացյալները՝ կրոնական ծիսակատարություններին նաև անակցելու եւ Աստու հետ հաղորդվելու նպատակով, հիմնականում հաճախել են մոտակա Գեղանուշ գոյությ Եկեղեցին: 2000թ. դեկտեմբերին Կապավոր քաջալեց Սուլը Սեսրոպ Մաշտոց Եկեղեցին, որն այսօր համեստանում է հոգեւոր հավաքատեղի եւ սրբավայր Կապանցիների համար: Դեռևս մեկ տարի առաջ Սյունիքի մարզպետարանի դիմացի այգուց եւ Կապանի մշակույթի կենտրոնի բակից կարելի էր տեսնել Եկեղեցու գմբերներու ու զնայվել այդ գեղեցիկ տեսարանով: Իսկ այժմ դա անհնար է դարձել, քանի որ Եկեղեցու եւ մշակույթի պայտադի միջեւ՝ գյուղական գնահատություններու մեջ այդպիս գնահատությունը չի բարձրացել: Այդ շնորհայրական կառուցման փաթեթը կազմել է Կապանի քաղաքականացման համար, իսկ կառուցման նախագիծը ստորագրված է ՀՀ քաղաքաշինության նախարարի տեղակալ Ռուզան Անդրեասյանի կողմից:

Բայց դա առաջմն բողնենք մի կողմ եւ մեր ուշադրությունը դարձենք Եկեղեցու հարեւանությամբ կառուցվող դատարանի շենքին: Այդ շենքը, որի կառուցման նախագիծը կա դեռևս 2009 թվականից, ամրողացվի կիակի Եկեղեցու արեւադատարանի մասը: Յողահատկացումը կատարվել է Կապանի քաղաքականացման քաղաքական ժամանակավոր պաշտոնակատար Գագիկ Ղահրամանյանի կողմից եւ հաստատվել Սյունիքի մարզպետարանի եւ ՀՀ

Առաջնական մասը կազմում է կառուցյալ գոյությունը, ոնանք են՝ կտրականապես դեմ էին եկեղեցին այլ վայր տեղափոխել, քանզի դա հակասում է քրիստոնեական վարչաբանությանը։ Դրանից զատ՝ Պատմական հուշարձանները վերականգնող ճարտարապետների ասցինացիայի փոխանակագահ Ստեփան Նալբանդյանի տեղեկացամբ՝ այն քարերը, որոնցոց կառուցված է Եկեղեցին, հնարիավոր չէ այլ տեղ օգտագործել եւ կառույցը նույնությամբ վերականգնել։

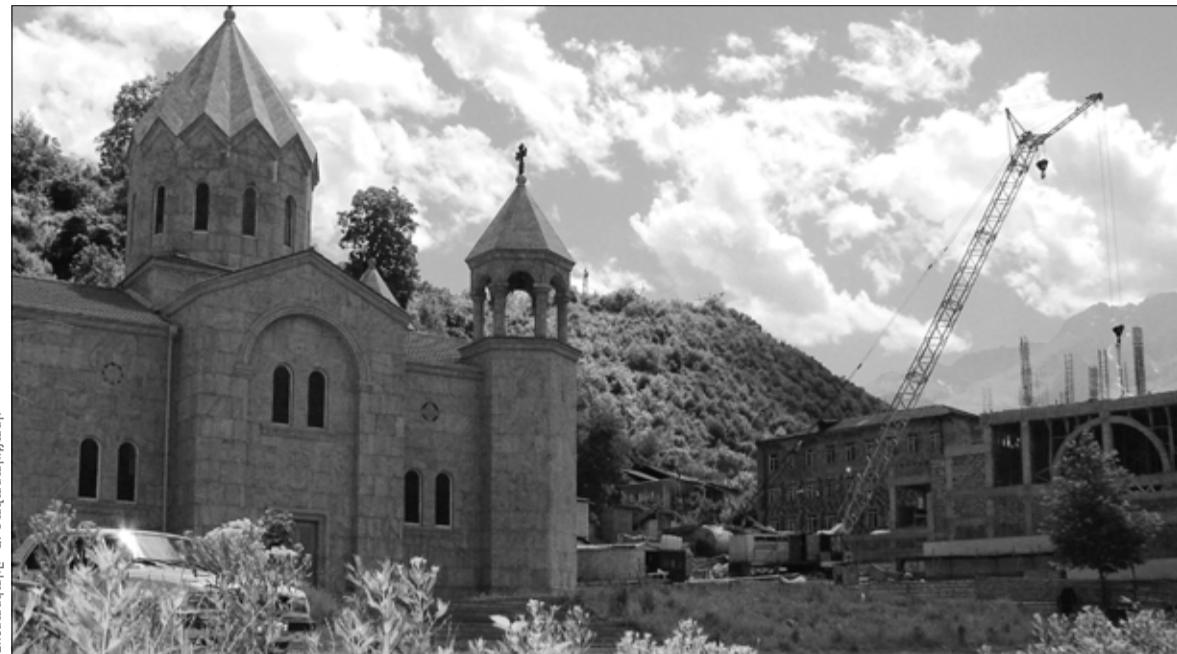
Յիգերակ-Ազարակի
Սբ Ամենափրկիչ
Եկեղեցու ճակատագիրը
Վտանգված է

ԱՆԴՐԱԴԱՌՆԱԼՈՎ
ՏՊԱԳՐՎԱԾԻՆ

Մեր թերթը սույն թվականի ապրիլի 10-ի համարում «Մեղրիում սպասում են մշակույթի նախարարի եւ Ամենայն հայոց կաթողիկոսի բացատրությանը» հրապարակման մեջ անդրադարձել էր Քիգերսկ-Ազարակի Սր Ամենափրկիչ Եկեղեցու ճակատագրին: Խնդիրն այն է, որ պատմական այդ գյուղը 1948-1949թ. վերացնելու հետեւանքով Եկեղեցին այս քայլությունը տեսական է Եկեղեցին, հարավոր չետապրծել եւ կառուցը վերականգնել:

Ինչեւ, փորձեցին Ազգարակի քաղաքացանի Զարարյանի եւ «Ազգային մոլիրդենային կոմիտեն» կերպության գլխավոր տնօրինվածին Պոլովսկինի տեսակետում Միշիքար Զարարյան

մեկուսացած է ննացել հանքավայրում: Չնայած այդտեղ իրականացվող պարբերական պայթեցումներին՝ պաշտամունքային այդ կառույցը շարունակում է կանգուն մնալ, բայց նաեւ ակնհայտ է, որ այդ վիճակը չի կարող երկար շարունակվել: Եվ ահա Դայաստանի Յանրապետուրայն 2012թ. «Պետական բյուջեի նախն» օրենքից տեղեկանուն ենք, որ 12 մլն դրամ է հատկացվել Եկեղեցու տեղափոխման նախագծանախահաշվային փաստարքերի պատրաստման համար: «Սյունյաց Երկիրը» հուշարձանների պահպանությանը զբաղվող մարդկանց կարծիքներ եր տպագրել, ոմանք կողմ էին կառույցի տեղափոխմանը, կարծելով, որ դրա-

բաղադրաշնուրայն նախարարության կողմից: Կառուցվող շենքը դեռևս անավարտ է, բայց արդեն իսկ ակնհայտ է, որ բավկանին բարձրություն ունի եւ արեւնտյան կողմից օդակելու է Աստծու այդ տաճարը: Կապանի տարածաշրջանի հոգեւոր հովիվ Յայր Գալուստ Վարդապետ Դարբինյանը նեզ հետ գրուցում ասաց. «Խայտառակ բան է սա: Մենք ժամանակին բողոքեցինք: Դիմեցինք մարզպետարան, բաղադրապետարան, նաև նանակ գրեցինք Սյունյաց թեմի առաջնորդարան (այդ ժամանակ թեմի առաջնորդական տեղապահը Զավեն Յազիշյանն էր. Ա.Ն.՝) հարցն էջմիածնում քննարկելու համար»: Էջմիածնից պատասխանեցին՝ «Թող կառուցեն»: Ու հարցը փակվել է, եւ դաստիարակի շենքի շինարարությունը սկսվել է: Բայց, բայ-

Յայր Գալուստի, այստեղ խնդիրն այս է. «Բանն այն է, որ մարդկի անհոգա անտարբեր են Եկեղեցու նկատմամբ» Այստեղ քրիստոնեություն ասվածը դատարկ խոսք է սուսկ: Եթե մեկ գրամ քրիստոնեական արյուն լիներ մարդկանց մեջ, մեկ կարի հարգանք՝ Եկեղեցու նկատմամբ, ապա այս շենքերը չեն կառուցի եւ Սուրբ Մեսրոպ Մաշտոց Եկեղեցին չեն շրջափակի» Յարկ է Եցել, որ վերջութեան այդ Եկեղեցի մշտապես այցելողները ցանկություն էին հայտել սրբավայրին կից մի փոքրիկ շինություն կառուցելու որտեղ կիավարքեին պատարագի հետո: Այս հարցով ոդիմել էին Կապանի քաղաքապետարան և մինչ այժմ որեւէ քայլ չի ծեռնարկվել այրուդությամբ: Խնդիրը հասկանալու նպատակով զրուցեցինք Կապանի գլխավոր ճարտարապետ Արմեն

Ստեփանյանի հետ, ով մասնավորապես ասաց. «Որպես մասնագետ իմ կարծիքը հայտնել եմ, բայց որոշողը ես չեմ, քանի որ ինձնից վեր կա քաղաքակետարան, մարզպետարան, քաղաքաշինության նախարարություն։ Յինա արդեն ուշ է որեւէ քան փոխել, քանի որ տարածքն արդեն տրված է, եւ շինարարությունն ընթացի մեջ է։»

Իրավիմակի լրջությունը հասկանալու համար արենելահայաց կողմուն վերաշնչում է ամիսներ առաջ վրարկած դպրոցական շենքը: Անշուշտ, քանդված դպրոցը պետք է վերաշնչին, բայց դա էլ կը բացմի, վերջնական տեսքի կրերի եկեղեցու շրջակայքի աղավաղնան գործնքացը:

ԿԵՂԵՑԻՆ ԿԱՌՈՒԾՎԱԾ Է ԱՆՆՉԱԿ քա-
երով եւ գլաքարերով:

ՎԱՐԴԱՊԵՏԱԿԱՆ

բագրության կողմից

Եկեղեցու ճակատափի վերաբերյալ դեռևս դիքորոշում չեն հայտնել ոչ Մայր աթոռը, ոչ մշակույրի նախարարությունը։ Մինչեւ, ըստ մեր ունեցած տեղեկությունների, ՀՅ մշակույրի նախարարությունը գրավոր բացատրություն է պահանջել Նախրա Հայրապետյանից (Պատմական միջավայրի պահպանության Սյունիքի ճարպապին ծառայության պետի տեղակալ)՝ «Սյունյա Երկիր» թերթի ս.թ. ապրիլի 10-ի համարում խնդրո առարկայի վերաբերյալ կարծիք հայտնելու համար։ Իսկ Նախրա Հայրապետյանն որոշամնեն ասել

«Ճայուղին սրբավայր է Սր Ամենափրկիչը, եւ դրա տեղափոխումն անկարելի է: Առաջարակ չի կարելի սրբությունները ուսմահարել, որ հակոսնյա է քրիստոնեական արժեքային համակարգին: Առավել եւս նման բան չի կարելի անել, եթե այն տնտեսական շահ է հետապնդում: Վյոպիսի զոհաբերությունների գնով տնտեսական աճը ոչ մի մեղրեցու աետք չէ, նանավանդ որ ենթադրվող տնտեսական աճը շատ քիչ մարդկանց է վերաբերվում: Փոխարեն՝ աետք է անրացնել եկեղեցին, ճանապարհ բացել, գրոսաշոջիկների համար մատչելի դարձնել սրբավայրը, ինչը տասնամյակներ շարունակ առաջարկել են մեղրեցները: Մի խոսքով՝ Սր Ամենափրկիչ տեղափոխումը որևէ արդարացում կամ հիմնավորում չի կարող ունենալ, եթե նույնիսկ Մայր աթոռն է կողմնակից դրան»:

ՀՀ Նախագահը սահմանային գյուղերի մասին

ՀԱՅԵՑԱԿԱՐԳ, ԹԵՇ ՎՐԻՊԱԿ

Սայիսի 4-ին Սերժ Սարգսյանը հանդիպում ունեցավ մրգավորականության հետ՝ ամփոփելու համար ՀՀԿ քարոզականը։ Ներկաներից մեկը մրգահոգություն հայտնեց սահմանամերձ գյուղերի դատարկման առնչությամբ։ Սերժ Սարգսյանի պարախանան՝ սպորտեւ։

«Մի թից ճիշտ չի նախընտրական փուլում էսպիսի բաների մասին խոսելու: Ես էսպիսի մեծ պրոբլեմ չեմ տեսնում՝ գիտեք, եղու որ խոսում են լեռնային գյուղերի մասին, խոսում են դատարկվող գյուղերի մասին: Զգիտեմ եղ պրոբլեմն ինչքան է ակտուալ, որովհետև մարդն այսօր ապրելիս լինի գյուղում, թե քաղաքում՝ ուզում է կյանքի հանար լավ պայմաններ, հարմարավետ պայմաններ: Եվ եթե այսօր հարավայրում կան մոտիկությամբ կա մի գյուղ, որտեղ ապրում են 5000-6000 մարդ, որն ապահովված է խմելու ջրով, ոռոգման ջրով, գազաֆիկացված է, ինտերնետով հասանելի է, դպրոցներով վերանորոգված են, մանկաարտեզ կա՝ ես կնախանդտեի, որ երեք, իին, որ կիլոմետր վերեւ ապրող տարած-տանձներով ընտանիքն իշներ ետ-տեղ՝ ես մի գյուղում ապրեր, երեխային ուղարկեր կարգին, նորման դպրոց՝ մին-չեն կվարողանանք, ծեռներներու կիսանի վերեի գյուղը գազ կրաշենք կամ դպրոց կվառուցենք: Պրոբլեմներն ենքան շատ են, որ այդպիսի բաների մասին մտածելու դեռևս շատ վայ է: Այսինքն երեւանի դպրոցը չի ցնուցվում, մենք ինչ հենարավորություն ունենք զնանք սահմանամերձ գյուղում ենայիսի պայմաններ ստեղծենք, որ մենք վեր կենանք զնանք ենտեղ ապրենք: Սենք պիտի կենսական պրոբլեմների մասին առաջին հերթին նտածենք, կենսական»:

04.05.2012թ.
www.azatutyun.am

**Սյունիքի մարզի
հանրակրթական
դպրոցներն այս
դարի լուսավոր
շրջանավարտ**

Ըստ Գնահատման եւ թեստավորման
կենտրոնի՝ այս տարի պետական բուհերի
ընդունելության դիմում-հայտերի լրաց-
ման եւ դրանցում փոփոխությունների
կատարման ժամկետն է մայիսի 5-ից մինչ-
քան հունիսի 1-ը, իսկ զարնանը բանակից
զորացրված դիմուրթերի, օտարերկրյա
քաջաքացիների, օտարերկրյա պետու-
թյունների ուսումնական հաստատություն-
ներն այս ուսումնական տարրում ավարտած
ՀՀ քաջաքացիների դիմում-հայտերի լրաց-
ման եւ դրանցում փոփոխությունների կա-
տարման մերօնաժամկետն է հունիսի 10-ը:

Մայիսի 5-ից սկսվել է դիմոնդերի աճճնական գործերի ընդունումը, որը կշարունակվի մինչև հունիսի 1-ը: Առաջին փուլը վերաբերում է հանրակրթական հաստատությունների այս տարրավ եւ ճախտող տարրավ շրջանավարտներին, որից հետո հունիսի 25-ից հուլիսի 2-ը կլինի դիմորդերի գործերի ընդունման երկորորդ փուլը, որը կազմակերպվում է արհեստագործական, միջին մասնագիտական ուստանական հաստատությունների այս տարրավ շրջանավարտների, արտասահմանյան բուհեր ավարտածների համար: Առաջին փուլի դիմորդերի համար միասնական քննությունները կվազմակերպվեն մինչև հունիսի 22-ը, իսկ 2-րդ փուլի շրջանավարտների համար՝ հուլիսի 3-8-ը: Դիմում-հայտերը լրացնելիս դիմորդն իրավունք ունի նշել մինչեւ ուրեմնագիտության անվանում:

Դրամահավաքության շրերթ՝ վերջին զանգի պատրվակով

ՀԱՆՐԱԿՐԹՈՒԹՅՈՒՆ

Մայիսի 25-ին համբապետության դպրոցներում հնչել վերջին զանգը: Այդ օրը նաև Սյունիքում գրուական փրամանդրություն էր տիրուած: Ավարտական դասարանի աշակերպների հրաժեշտքը էին գրալիս հարազարդ կրթօջախին, իսկ ուսուցիչները նրանց նորանոր հաջողությունները ու ձեռքբերումները մաղոյութեան ճիշտ է, վերջին զանգը գի օրը մարդկանց գրամադրությունը գրուական էր, բայց միայն այդ՝ «խեղճ» ծնողները կարող են լուսվ պարագա անելու փորձում էին բավարարել իրենց երեխաների պահանջները կամ էլ ուղղակի ճգփում էին այնպես անել, որ երեխան հերթ չմնա հսկա մաղասարանցիներից:

Թվում է, թե վերջին զանապետը է լինի հաճելի երեւոյք բդյարոցականների, թե ծնողները համար: Բայց հերթական աճամաս հակառակ պատկերին ականատես եղանք՝ զրուցելով ծնողները ու դպրոցականների հետ: Շատ շուրջ ընտանիքներուն վերջին զանապետը կապահանձնում է լուրջ կոնֆլիկտների տեղիք եւ տվել՝ եւնելով ֆինանսական վիճակից: Այդ օրվա հետ կապված իրավակը պարզելու համար զրուց ցինք նաև Կապանի Ն6 հիմնական դպրոցի տնօրեն Մարինե Ղավըշյանի հետ, ով նշեց, «Ես միշտ էլ դեմ եղել վերջին զանգ, այբովենի տու

Ների, դասղէկների համար, ապա դա ընդունելի է, իսկ եթե գումար կ ծախսում ծաղկեփուզ գմբելու համար՝ դա խիստ արգելվել եւ: Ծիծու է, կային դժգոհություններ նույնին ծնողների կողմից, բայց հավաք եմ ծնողներին եւ բացատրել, ու ամեն քայլ արվում է հօգուտ աշխարհի կերտից:

Անընդհատ խոսակցություններ են գնում, որ այս տարի Անախարարությունը խստոր արգելում է Վերջին զանգի արարությունները, դրամահավաքը քեֆ-ուրախությունները: Չնայած այս արգելվութիւնն, շրջանավար երր նեծ խանճավառությամբ Ակազմակերպում իրենց քեֆեր Շրջանավարտներից շատերի հիմացանը, որ դպրոցն ավարտ լը նրանց համար այնպիսի ուղղություն է, որ յոր ոյր ոյր գիշել խնջույքներ են կազմակերպում Դասղէկներն էլ ամեն ինչ հերքու են կամ էլ ասում, որ իրենք անույակ են, գումարային հարցերու ծնողկոմիտեն է զքաղուում: Նշեն որ ծնողկոմիտեների կազմում ծնողներ կամ, ովքեր անմիջակա կապ ունեն դասղէկի կամ ուսաց ցիւների հետ, եւ հենց նրանց մ ջոցով էլ դասղէկը եւ ուսացիչները արտահայտում են իրենց ցանկությունները կամ կառհիքները: Կապանի N2 ավագ դպրոցի կորթակա դաստիարակության աջակցությունների գօնվ փոխտօրեն և վիճակ Մկրտչյանն ասաց, որ իրեն դպրոցն ունի 7 ավարտակա դասարան, եւ ոչ մի դրամահա-

վարության մասին խոսք չի եղել: Ի հակադրություն Ա.Մկրտչյանի՝ շրջանավարտները նշեցին, որ տարրեր գումարներ են հավաքում՝ ծաղկեփոխներ գնելու, ննջույք կազմակերպելու, երաժշտական տեխնիկա պատվիրելու, սցենար պատրաստելու համար... Իսկ հարցին, թե արյո՞ւ ք բոլորն են կարողանում վճռել, աշակերտները պատասխանեցին: «Կան երեխաներ, ովքեր հնարավորություն չունեն, բայց ցույց չեն տալիս»: Դավելենք նաև, որ շրջանավարտներին թույլ չի տրվում մինչև ք ըննությունների ավարտը որեւէ տոնական միջոցառում կազմակերպել: Մինչև վերջին զանգը ոստիկանության աշխատակիցներն այցելել են դպրոցներ, հանդիպել շրջանավարտներին, զրուցել ու խորհուրդ տվել, որ այդ օրը խուսափեն ավտոմեքենա վարելուց, ալկոհոլային խմիչք օգտագործելուց: Ա.Մկրտչյանի հետ շարունակելով զրուցը, հասկացանք, որ այդ դպրոցում ուսուցիչներին ծաղկեփոխներ նվիրելն ընդունված է: «Ես կարծում եմ, որ ծաղկեփոխները շատ գեղեցիկ երեւույթ են: Նրանք մեծ հաճույքով արիթմերի, տոների ժամանակ ծաղկեփոխներ են դուել իմ երեխաների ծերոքին: Կարծում եմ, որ դրանով աշակերտն արտահայտում է իր հարգամբն ուսուցչի հանդեպ»: Ստացվում է, որ մեր օրերում հանրակրթական դպրոց ավարտելը դարձել է բանկ հաճույք: Այդ հաճույքի գինը տատանվում է, քանի որ դպրոցներում հավաքվող գումարի չափը տարրեր է: Շրջանավարտներից ոմանք ասացին նաև, որ տարեսկզբից գումար են հավաքել, որպեսզի կարողանան տարեքերդին յուրաքանչյուր ք ըննության ավարտին ուսուցիչների համար «սեղան գցել»:

Անկախ մշտապես հնչող հրո-
դորներից, որ Վերջին զանգը պետք
չէ դրամահավաքրության առիր
դարձնել, միևնույն է, այդ երեսույ-
թը շարունակվում է: Ու նաեւ ակն-
հայտ է, որ տարեցտարի դպրոց-
ներում հավաքվող գումարի չափն
ավելանում է, ինչը չի կարող կա-
տարվել առանց կրթական հաս-
տատությունների և առհասարակ
կրթական համակարգի դեկավար-
ների գիտության ու ստվերային
համակարգման, այլապես կնշա-
նակեր, որ դպրոցների տնօրեն-
ներն իրավիճակին չեն տիրապե-
տում...

ԶԱՐԻՆԵՑ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄՅԱՆ

Աշխարհում ամեն բռպե հղիության կամ ծննդաբերության ընթացքում մեկ կին է մահանում

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹՅՈՒՆ

Մայիսի 22-ին Կապանի պետքանիւնը լիկինիկայի դահլիճում «Առողջապահության եւ սոցիալակա իրավունքների պաշտպանության գիտազորժնական կենտրոն» ՀԿ- Chaild health now եւ «Վորոյ Վի Դայաստան» կազմակերպությունները կազմակերպել էին դասընթաց՝ «Կանանց/մայութի բժշկութան օգնություն եւ սպասարկութանալու իրավունքը» եւ «Երիխաների իրավունքները բժշկական օգնություն եւ սպասարկութանալու» թեմաներով։ Դասընթացը ներկա էին բժիշկներ, ովքեր շատ են առնչվում երեխաների հետ ծնողներ, համայնքային իշխանությունների աշխատակիցներ, Դասընթացը վարում էին ՀՀ առողջապահության նախարարության նոր եւ նաև կան վայութեան աելական պահանջական աշխատակիցներ։

Կարինե Սարիբեկյանը եւ ծրագրի հրավարան Անի Մանուչարյանը Ծրագրի հիմնական նպատակն է վեր հանել մոր եւ մանկան առողջության պահպանման ոլորտում առկա խնդիրները եւ լուծում տարրանց: Եվ որպեսզի այդ լուծումներն իրավաբանորեն նույնականիշտ լինեն, Անի Մանուչարյանը ներկայացրեց առողջապահության ոլորտում գործող որոշ միջազգային իրավական ակտեր, բժիշկներին պարզաբանեց երեխաներին բժշկական օգնություն ցուցաբերելու իրավունքներն ու պարտականությունները: Նշվեց նաև, որ դրանը շատ կարելոր հաճախանաբաններ են, որոնց նասին պետք է տեղյակ լինի մեր հասարակությունը: Կարինե Սարիբեկյանը ներկաների ուշադրությունը սեւեռեց միքանի թվերի վրա: Նրա խոսքով՝ աշխարհում լուսարձնությունը որպես

Կյանքի առաջին րոպեներին մահանում է 5 երեխա, ամեն րոպե երեխա մահանում է կյանքի առաջին ամսվա ընթացքում, 8 երեխա մեռած է ծննդում, իսկ նեկ կին մահանում է հղության ընթացքում կամ ծննդաբերելիս։ Դավելենաեւ, որ աշխարհում շատացել է մանկական մահացության դեպքը։ Թեեւ Դայաստանում իրավիճակը ծայրաստիճան չէ, բայց ամենքայլ պետք է ծեռնարկվի՝ մահացության հետապնդ դեպքերը կախարգելու համար։ Դասընթացամասն մասնակտեները նշեցին, որ մոր է նաև կանանց առողջության հետ կապված խնդիրները լուծում տալու համար ծրագրվում է 2010-15թթ. ընթացքում հանել նպատակին, որ որոշ չափությամատվեճ մայական մահացությունների դեպքերը Բացի նշված ենից՝ աշխարհում հազարամ

կանայք են մահանուն հիդրոբյան արիեստական ընդհատումից, քանի որ շատ ժամանակ դրանք պատահական մարդիկ են անում։ Յիշեցնենք, որ ՀՅ-ում երեխաների թշկական օգնությունը եւ սպասարկումն իրականացվում են անվճար՝ պետության կողմից երաշխավորված առողջապահական պետական նպատակային ծրագրի շրջանակներում։ Նույն ծրագրի շրջանակներում ՀՅ-ում ընակվող կանանց թշկական օգնությունը եւ սպասարկումը նույնպես իրականացվում են անվճար։ Անվճար են իրականացվում հիդրերի նախածննդյան հսկողության ընթացքը, ծննդաբերությունը, հետժննդյան խնամքը, կեսարյան հատման ճանապարհով ծննդալու ծրագր։

ԶԱՐԻՆԵՑ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄՅԱՆ

ԱԵՊՏՄԱՐԵՐԻՆ՝ ՏԻՒ ԸՆՏՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

ՎԵՐՉԻՆ ԾԱԿԱՎԱՄԱՐԻՒԹԻՒՆ Առաջ

Սիսիանում ուրվագծվում է քաղաքապետի աթոռի համար մրցակցող ուժերի շրջանակը

Առաջիկա սեպտեմբերին Սյունիքի մարզի 94 համայնքում տեղի կունենան փեղական ինքնակառավարման մարմինների ընդունություններ: Քվեարկությունը, ամենայն հավանականությամբ, կազմակերպվի այդ ամսվա 9-ին կամ 23-ին, ինչի վերաբերյալ սահմանված ժամկետում (մինչեւ հուլիսի 9-ը) կունենանք Սյունիքի մարզպետի որոշումը: Այդ համայնքների թվում են Կապան, Սիսիան, Մեղրի, Ագարակ և Չաղաքան քաղաքները: Դրանցում տեղի կունենան ե՛ւ ավագանու անդամների, ե՛ւ քաղաքապետի ընդունություններ: Գորհանում սպասվում է միայն ավագանու անդամների ընդունություն:

ԱԴՐԻ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

ՏԻԳՐԱՆ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

ԱՎԱՎԵԼ ԹԱՆԳՅԱՆ

ԱՇՈՏ ՄԻՒՆԿԱՅԱՆ

ԼՎԿԵՆ ԱՐԳԱՎԱՆ

ԳԱՐԵՒԿ ՅՈՎԱԿԻՄՅԱՆ

Նկատենք, որ շարքային քաղաքացիներին ՏԻՄ ընտրություններն ավելի հոգեհարազար են, քան ԱԺ ընտրությունները։ Մարդկանց, ի վերջո, առավելապես հետաքրքրում է այն պաշտոնյաների ով լինելը, ում հետ շփում են պարբերաբար, անհիջապես եւ հաճապազօրյա հոգսերով։

Թաղաքային համայնքների ղեկավարների ընտրությունը, այդուհանդերձ, տեղական նշանակության միջոցառում չէ սոսկ: Եվ դրա վրա սեւերված կիմին (եւ արդեն սեւերված է) երկիր հիմնական քաղաքական ուժերի ուշադրությունը: Կյանքը քանից ապացուցել է, որ տեղական իշխանակությունից կուտակցական պատկանելությունից ու անձնական դիրքորոշումից է որոշակիորեն կախված համապետական ընտրությունների ելքն ամեն մի համայնքում: Այնպես որ՝ պայքարել համայնքային իշխանության հանար, նշանակում է պայքարել նախագահական առաջիկա ընտրությունում գործուն լավակներ ծեռք բերելու համար:

Առաջիկա ՏիՄ ընտրությունները կանցնեն ՀՅ ընտրական օրենսգրքում կատարված փոփոխություններով, որոնցից մեկ-երկուսն ուշադրության արժանի են: Ըստ այդ փոփոխությունների (հոդված 133/1)՝ համայնքի ղեկավարի եւ ավագանու անդամի թեկնածուներ կարող են առաջադրել կուսակցությունները, ինչպես նաև ընտրվելու իրավունք ունեցող քաղաքացիներ՝ ինքնառաջադրման կարգով (նախկինում կուսակցություններն այդ իրավունքը չունեին): Եվ քանի որ (դրայալ նոր փոփոխությունների համաձայն)՝ համայնքի ղեկավարի ընտրության դեպքում՝ գումագված թեկնածուների թվը չի կարող պակաս լինել երկուսից (հոդված 143/6-2), ապա կարելի է ենթադրել, որ ՏիՄ առաջիկա ընտրությունները կանցնեն մրցակցության եւ կուսակցությունների ակտիվ դերակատարության պայմաններում (մրցակցությունն ապահովող դրույթներ կան նաև ավագանու ընտրության հար-

Առաջիկա ընտրությունները, ժամանակաշրջանի առումով, առնվազն երկու առանձնահատկություն ունեն: Նախ՝ ՏիՄ ընտրությունները տեղի կունենան Աժ մայիսյան ընտրություններից հետո, երբ հաճրապետությունում, նաեւ մարզում ու մարզի շատ համայնքներում արձանագրվել է ուժերի նոր հարաբերակցություն: Երկրորդ՝ ՏիՄ ընտրությունների անգևագունը կնախըսորի ընտրության վայրի հոդված 144/7):

Ծեր շարլուակ ահա երեւում են):
Սյունիքի մարզպետը եւ ՀՅԿ-ի
տեղական կառույցը, բնականա-
քար, կվամենան իրենց թեկնածուին
տեսմել Սիսիանի քաղաքապետա-
րանում: Այլ հարց է, թե ով կլինի այդ
թեկնածուն: Շատերի կարծիքով
թեկնածուն կլինի Սյունիքի մարզ-
պետարանի գյուղատնտեսության
և բնապահպանության վարչության
պետ ՍամՎել Թանգյանը: Ինըն էլ
դրանում համոզված է եւ քանիցս
այդ կապակցությամբ վճռական
հայտարարություններ է արել: Նրա
կարծիքով՝ Սիսիանի համար շահե-
կան է ինձնա իր ոնփորւթյունը. «Արա-

սի Հակոբշանյանն ուզում է ցման մնալ քաղաքապետ, Գառնիկ Շովակ կիմյանի գրքերը մայրաքաղաքում երեւի հաջող չեն, ինչից դրված ուզում է Սփյախան Վերադառնալ: Խևոն ուզում են մնալ իմ քաղաքում...» Սամվել Թանգյանը քացառում է հայության վանականությունը, որ մայիսի 6-ին երեւան եկած ուժերի հարաբերակացությունը կպահպանվի քաղաքապետի ընտրության ընթացքում: Նա քացառում է նաև տարբերակը, որ ՀՀԿ-ը ուրիշին կառաջադրի քաղաքապետի թեկնածու, առավել եւս Գառնիկ Շովակիմյանին: Թե ուն ՀՀԿ-ը կառաջադրի Սփյախանի քաղաքապետի թեկնածու՝ այդ կուսակցության գործն է Ել կիմանանականացիկայում: Բայց, անկախ թեկնածուին ով լինելուց, կարեւոր է լինելու ՀՀԿ-ի մարտավարությունը՝ ինչոք 2005-ին, 2008-ին պարտվեցին Սփյախանի քաղաքապետի ՀՀԿ-ական թեկնածուները, ինչոք 2012-ին ԱԺ ընտրություններում կուսակցությունը պարտվեց Սփյախան քաղաքում: Կարծում ենք, որ հենց այդ հարցերի պատասխանի հիմն վրա ՀՀԿ-ը պետք է սահմանի իր առաջիկա մարտավարությունը: Այլապես դժվար է ՀՀԿ-ի թեկնածուին երաշխավորված համարել Վերադառնալ ապահովությունից: Ուրեմն եւ Սամվել Թանգյանը նույնպես պետք է ապավիճի սեփական ռեսուլսներին եւ հետո միայն...

Գառնիկ Յովակիմյան հավակնորդի պարագայում, ճիշտն ասած մեզ զարմացնում է մեկ-երկու հանգամանք: Դատեցեք ինքներդ՝ քաղաքապետի հավանական թեկնածուներից ոմանք անթաքույց համակրանք, ոմանք էլ՝ հակակրանք ունեն միմյանց հանդեպ: Օրինակ Աղասի Յակոբջանյանը եւ Սամվել Թանյանը, կանգնած լինելու ժամանակ դեմ, հիացական կարծիքներ են միաժամանակ արտահայտում միմյանց մասին, որը դրվագելի Քայլ բոլոր հավակնորդները, որու քան էլ զարմանալի է, քացանական մերժողական վերաբերունեց են միասնաբար արտահայտում Գառնիկ Յովակիմյանի հնարավոր առաջարկման կապակցությամբ Տապակություն ունենք, որ Գառնիկ Յովակիմյանն անգանեսաի մոգա-

կից է բոլոր մյուս հավակնորդների համար, որ նրանցից յուրաքանչյուրի պատկերացմամբ հենց Գառնիկ Յովակիմյանն է իրենց գլխավոր խոշոնդուը, որ Գառնիկ Յովակիմյանի չինելու թեպում իրենք անապայման կահրեն: Անշուշտ, տարրեր կերպ կարելի է մեկնաբանել այդ վիճակը: Բայց առավել հավանական ենք համարում տարրերակը, որ Գառնիկ Յովակիմյանը ծանրակշիռ խաղացող է լինելու առաջիկա մրցապայքարում եւ օժտված է լինելու ուժեղի հարաբերակցությունը փոխելու մերուժով: Ոմանք, սակայն, այդ անձնավորության լուրջ գործոն լինելը պայմանավորում են Մաքսիմ Յակոբյան բարեկամով եւ համոզմունք հայտնում, որ Քաջարանի կոմինատի տնօրենը չի պաշտպանի Գառնիկ Յովակիմյանի թեկնածությունը, եթե նա չլինի իշխող կուսակցության թեկնածու: Ոնանք էլ անիրական են համարում ՀՀԿ անդամ Գառնիկ Յովակիմյանի ինքնառաջադրումը, եթե կուսակցությունը չառաջադրի իրեն: Այդ հարցերի շուրջ ենթադրություններ անելը, հիարկ է, դուրս է մեր խնդրից, սակայն չենք կարող համաձայնել մտքին, որ Գառնիկ Յովակիմյանի քաղաքական կենսունակությունը պայմանանկորված է Մաքսիմ Յակոբյանով: Ֆիշտ է՝ ժամանական ու դեերոք փոխվել են, բայց նոր քաղաքական կենսունակությունը (գոյն ԵՄի սիստեմում) չի բուլացել այնքան, որ հանես գա Մաքսիմ Յակոբյանի պապոունության:

Սիսիանյան իրականության առանցքային դեմքերից է Աշոտ Մինասյանը՝ Սյունիքի տարածաշրջանային մաքսատան պետը, ով չի բարձրությ իր մտադրությունը՝ ակտիվ նաևնակցություն ունենալու քաղաքապետի առաջիկա ընտրությանը։ Բայց Աշոտ Մինասյանի վարկանիշը լուրջ փորձության ենթարկվեց այն բանից հետո, երբ Միսիանում ստանձնեց ՀՀԿ նախընտրական շտարի դեկավարի դերն ու այնքան էլ հաջող արդյունքներ չարձանագրեց։ Նրան Վերագրվեցին արտահայտություններ, նախընտրական հնարքներ, որոնք սիսիանցիներին մտածելու տեղիք տվեցին։ Այդ փորձությունը, կարծում ենք, այնքան էլ անսպասելի չպետք է լիներ Աշոտ Մինասյանի համար։ Չէ՞ որ հետև ինը էր 2011թ. հունվարին մեր թերթում հայտարարել։ «Միսիանի կացությունն այնքա՞ն նաև Ա Փղանատանի դրությանը. բոլորը պայքարում են, եւ յուլաքանչյուր որ զգուում է ինը լինել դրության տերը, բայց, ի վերջո, հաճանքը մնում է աննված, հպարտ ու ինքնատիպ»։ Այդպես էլ եղավ։ Սակայն Աշոտ Մինասյանն իրեն չի տեսնում քաղաքավետարանում, հավանաբար կացակցի իր թիմակիցներից մեկին։ Չի բացառվում նաև, որ իր թեկնածուն (հիշաբս ինը է ակնարկնել) կլինի մարզպետի ու ՀՀԿ-ի թեկնածուն։ Աշոտ Մինասյանի ընդդիմախսուները կարուում են միջնշեռ, որ նա չի կարող ինքնուրույն խաղացող լինել քաղաքապետի ընտրությունում, որ նա կիայտնվի այն թեկնածուի ճամբարում, ուն կատարի իշխող կուսակցությունը եւ, որպես իհմնավորում-արդարացում, կիայտարարի, որ ինը պետության գինվորն է եւ կանգնած է պետության կողքին, թեև որեւէ կուսակցությամ (այդ թվում՝ ՀՀԿ-ի) թեկնածուն եւ մեր պետականությունը մինյանց հետ կապ ունեն այնքանով, որքանով…

Միսիանում շատեղո չեն ժխտում նախկին քաղաքապետ Լավլենտ Սարգսյանի գործոնը, ով այնքան էլ լավ հարաբերությունների մեջ չէր ու չէ ոչ իր նախորդի՝ Գանձիկ Յովկակիմյանի, ոչ իր հաջորդի՝ Ալասի Յակոբջանյանի հետ։ Եթե նա սեփական թեկնածուում համ-

ԻՐԱՎԻՒՆԱԿ

ՀՀԿ-Ն պարփակեց Սիսիան քաղաքում. ինչո՞ւ

Ազգային ժողովի ընտրությունների նախապատրաստման եւ անցկացման ամբողջ ընթացքը Սիսիհանում ունեցավ առանձնահատուկ դրսեւորումներ եւ ոչ պակաս յուրահատուկ արդյունքներ: Ավելի կոնկրետ՝ իշխող քաղաքական ուժը՝ Հանրապետականը, Սիսիհան քաղաքում պարտություն կրեց: Պարտվեց եւ մեծանասնականի, եւ հանմանասնականի արդյունքում: Մեծանասնական ընտրակարգով ՀՅԿ-ի առաջադրած պատգամավորության թեկնածուն հավաքեց 14.4%, նրա գլխավոր մորցակիցը՝ 81.8%: Հանմանասնական ընտրակարգով քենարկության արդյունքում (եթե չենք հաշվում առնվազն 939 զինվորականի մասնակցությունը, ովքեր ՀՅԿ-ի պոտենցիալ ընտրազանգվածն են) ՀՅԿ-ը ստացավ 2490, իսկ ԲՀԿ-ը՝

2635 ձայն:
Նման պարտություն իշխող կուտակցությունը կրեց հաճարաբանության հասուլկենու քաղաքաներում, որոնցից մեկը Սիփահան է: Եվ, բնականարար, հարց է ծագում՝ ինչո՞ւ այդպես ստացվեց, նանավանդ որ ՀՀԿ-ը նաև Սիփահանում ոչինչ չէր խնայել հաղթանակի հասնելու համար:

Անշուշտ, ողջամիտ չէ կոնկրետ մեղավորներ փաստել: Դա շատ պարզունակ կիմերը: Խնդիրն ավելի խորն է ինչո՞ւ սիսիանցիները վերապահ վերաբերությունը ունեն իրենց նշանավոր զավակ Աշոտ Նավասարդյանի հիմնադրած ՀՅԿ-ի հանդեպ: Յո չի կարող մի ամրոց քաղաք սխալ լինել ու բոլոր առիթներով մերժել այս խոսակցությամբ:

Հարցն պակելի հրատապ է դառնում, եթե իհշուն ենք, որ ՀՀԿ-ն Սիսիան քաղաքում պարտություն է կրել նաև 2005, 2008 թվականներին՝ քաղաքապետի ընտրությունում։ Հարցի պատասխանը փորձեցինք որոշ չափով տալ մեր թերթի նախորդ համարում («Այունյաց երկիր», 15 մայիսի 2012թ.): Հատկապես քննարկեցինք Թարուլ Հակոբյանի սիսիանյան հաջողությունների պատճառները։ Հատկանշական է, որ բոլոր կուսակցությունների սիսիանյան կառույցները պաշտպանում էին նրան։ Սայիսի 4-ին պարզ արձակվ, սական, որ ՀՀԿ-ի թեկնածուն հետ մրցակցող Թարուլ Հակոբյանին սատարում են նույնիսկ որոշ ՀՀԿ-ականներ։ Տարորինակ այդ իրողության մասին հայտարարեց ինքը՝ պատգամավորության թեկնածում՝ մայիսի 4-ի հանրահավաքում՝ ասելով, որ ՀՀԿ

 դես չգա, ապա տեղ կգտնի
ԴՅԿ-ի թեկնածուի ճամբարում:

2008-ի ընտրության արդյունքում
Լավրենտ Սարգսյանը զբաղեցրեց
3-րդ տեղը՝ հավաքելով 1574 ձայն:
Բայց քվեարկության 2-րդ փուլում
գնաց եւ քվեարկեց Աղասի Չակոր-
ջանյանի օգտին, ուն հետ տարիներ
շարունակ հակամարտության մեջ
էր: Դա տեղի էր ունեցել իշխանու-
թյունների ճնշմամբ, չէ՞ որ կարող էր
քաղաքապետի արողը կորցնելուց
զատ ուրիշ բան էլ կորցնել: Ճնշմա-
նը կորցնելու բան ունի եւ չի կարող
ինքնուրույն խաղացող լինել: Մնում
է պարզապես վերահստանել,
որ իր ընտրազանգվածը, թեկուցել
ջլատված, կա: Իսկ վերահստան-
ման ամենայավ արիբն ընտրու-
թյուններն են:

Բայց... Սիսիանում, դատելով 2008-ի ՏԻՄ ընտրությունների արդյունքից, կա նի ընտրապանգված (ընտրողների մի մեծ խումբ),

Սիսիանի նախընտրական շտարի բազմաթիվ ներկայացուցիչներ իրեն հեռախոսագրեր են ուղարկում առ այն, որ թեեւ ՀՅԿ-ի շտաբում են, բայց աշխատում են ոչ այդ կուսակցության թեկնածուի համար:

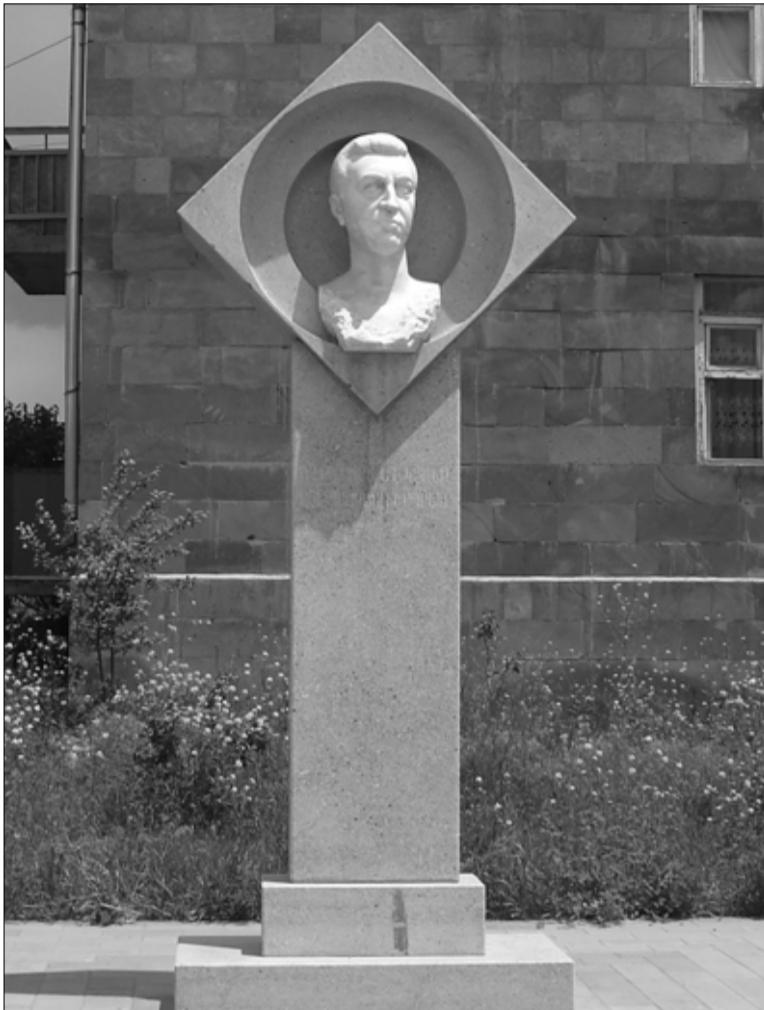
Սիսիանում ՀՅԿ-ի դեմ ննան ճակատի ծեսապիրման փաստը, որքան էլ արտառոց երեւույք է մեր օրերում, դեռևս քննարկման առարկա չի դարձել անգամ այդ կուսակցության տեղական կառույցում: Կուսակցության տեղական լիդերներից եւ ոչ մեկը դեռևս հրաժարական չի տվել արձանագրված ծախողման համար: Նախընտրական շտաբն էլ որեւէ բացատրություն չի տվել այդ կապակցության:

ՀՅԿ-ի սիսխանյան պարտությունն այլ կերպ է մեկնաբանում կուտակցության շրջանային խորհրդի ղեկավար Սամվել Թանգայանը։ Ընտրությունների արդյունքները (այդ թեզ բան) նա պարտություն չի հանարում՝ «ՀՅԿ-ն շրջանում ունի 970 անդամ, բայց հավաքեց մոտ 8.6 հազար ձայն։ Զեն ասում, որ հաղթեցինք, բայց եւ չեն ընդունում, որ պարտվել ենք։ Իհարկե, մենք ավելին էինք սպասում, քանի որ մարզպետ Սուրեն Խաչատրյանը եւ ՀՅԿ-ի մարզպային նախընտրական շտարի պետք են կերպ են շրջանի բոլոր հանայնքներում, բազմաթիվ հարցերի լուծում տվել, որոց խնդիրների լուծման ուժիներ նախանշելիք ընտրություններ են»...։ Ս. Թանգայանը նախընտրական առդարանք համարեց մայիսի 4-ին՝ քաղաքի Միահակ Նահապետի անվան հրապարակում ՀՅԿ-ի ձեռնարկած նամերով ցույց

ՀՀ-ի օտախալված ուսմերդի շուրջ բարձրացված աղմոնկը՝ «Քաղաքացիականի աշխատակազմի նեկավոր Կաչիկ Միրաբյանն անձանդ էր ինձ ասել, որ հրապարակը գրադեցնելու մասին հայտը կարող եք ներկայացնել մայիսի 2-ին։ Մեր խոսկցությունը եղել է ապրիլի 30-ին։ Այնուհետև... Քաղաքացիական հետ խորհրդակցելուց հետո նույնիսկ պատասխան չեն ուղարկել մեզ»։ ՀՀԿ շրջնորդի նպահագահը ոչ պակաս սարդանը հաճարեց Վուրգ Ուսկանյանի հուշարձանի տեղադրման շուրջ բարձրացված աղմոնկը։ «Կուրքի արձանը չպետք է թաքուն քերվեր Միսիսան, մենք այդպես անելու իրավունք չունեինք, եւ ուա

աշխարհում պատրաստված չեն և որպես արեցին Վոլոգդի հետ կապ չունեցող մարդիկ»: Ս.Թանգարանը համաձայն չէ տպարածված կարծիքին, որ զինվորականները միանշանակ քվեակել են հօգուտ ՀՀԿ-ի: «Զինվորականները բախումնեն են իրենց նարք և ու որ

որ վերը նշված անձանց կամ ուժերի հետևից չի գնում, իսկ ավելի ճիշտ՝ մերժում է նրանց: Հենց այդ ընտրազանգվածն էր, որ այն ժամանակ իրեն առաջնորդ կարգեց Տիգրան Պողոսյանին, ով նոր մարդ էր Սիսիանի հասարակական-քաղաքական կյանքում, ով ջարդեց սիսիանց ստատուս-քվոն, ով սիսիանցիներին կոչ արեց՝ «Տեր կանգնել Սիսիանի արժանապատվորյանը եւ թույլ չտալ, որ Երեւանում ով Կապանում նատաճները որոշեն Սիսիանի քաղաքապետի ով լինելը»: Այդ թեկնածուն քվեարկության առաջին փուլում հավաքեց 1939 ձայն՝ 61-ով պակաս Սղայի Հակոբքանյանից (այդ փաստը նույնիսկ վիճարկվեց դատարանում): Քվեարկության երկրորդ փուլում, Հովհակ Աբրահամյանի եւ Գագիկ Ծառուլյանի կոչով, նրա դեմ խնճրվեցին առաջին փուլին նաև նակցող բոլոր թեկնածուները (քաջի Ռազմիկ Դամիելյանից): Նրա դեմ

ՀՀԿ հիմնադիր Աշուտ Նավասարդյանի հուշարձանը Սիսիանում

Հի կարող ասել, որ բոլորը ծայր են տվել ՀՅԿ-ին»: Աստ նրա՝ Մխիթարում (մեծամասնական ընտրակարգում) խևապես վճռորոշ դեր է խաղացել տեղայնական մտածելակերպը, որ դատապարտելի է: Ոչ պակաս դեր են խաղացել դիտավորությամբ տարածված զրապարտական բնույթի խոսակցությունները, որոնց ամենացայտուն օրինակը, Ս.Թաճանակի կարծիքով, մարզպանութիւն Վերագրվող եւ իրականությանը չհամապատասխանող ֆորան է՝ «Ախիտանցիները քարանձավից դուրս են եկել»: «Ես միշտ ուղեկցեմ եմ մարզպանին, նման խոսք չի հնչեն, ինչու է սխիտանցին եմ եւ կվիրավորվեի, եթե նման խոսք լսեի», – ասաց Ս.Թաճանցանը:

ՀՅԿ Սիսիանի նախընտրական
շտարի պետ Աշոտ Միհնայանը ըն-
դունում է քաղաքում ՀՅԿ-ի կրօս
պարտությունը, բայց դրա մեղավորն
իրեն չի համարում միայն: Ըստ Աշոտ
Միհնայանի՝ Աևսիանի ՅՅՆ-ական

որոշ երեւելիներ ի սկզբանե համաձայն չեն եղել իրեն նախընտրական շտարի պետ Եշանակելուն եւ հնարավորինս ծգտել են չաջակցել ՀՅԿ-ին: Այդ նասին նա իիմնավոր փաստեր ունի, քայլ առայժմ չի ուզում հրապարակել:

Ե՛ւ ՍամՎել Թաճայանը, Ե՛ւ Աշոտ Մինասյանը հավաստում են, որ Սիսիանի քարարանինուանը՝ ին-

Միասին թաղաքապետարանը որ
մարդկային ռեսուրսով եւ մյուս
լժակներով, բացահայտ աշխատել է
ՔՅԿ-ի օգտին:

Սիսիանի քաղաքապետ Աղասի Ղակոբջանյանը, ով Սիսիանում գլխավորում էր այդ կուսակցության նախընտրական շտաբը, ասում է, որ ՀՀԿ-ի նախընտրական շտաբը որեւէ «քրաքանչօրդնական» կամ «ներդրումային» ծրագիր իշխականացրեց Սիսիանում, եւ դա այն դեպքում, որ մարդու բոլոր հանաճաներում համանանան ծրագրեր իրականացվեցին: Չափ 11 Յանուարի առաջ՝ «Արագակ-

սիանի քաղաքապետի համար մեկ-նարկած մրցապայքարում: Բայց նրանք, եթե ի հայտ գան նույնիսկ, էական փոփոխություն չեն նացնի խաղաղաշուռում: Իսկ եղած հավակնորդներն ու բեւեռներն էլ հերիք են արձանագրելու, որ Սփսիանին առաջիկա ամիսներին սպասվում է ուժեղի նոր դասավորություն: Դա չի լինի, իհարկե, այն դասավորությունը, որ ինեցանք մայիսի 6-ին: Եվ չի լինի միասնականացնող այն առանցքը, որի շուրջ կիավաքի սփսիանցի զնորողների 80%-ը, ինչին ականատես եղանք մայիսի 6-ին՝ մեծամասնական ընտրակարգում:

Սի համգանանք եւս՝ Եւ Աշոտ
Մինայանի ու Սամվել Թանգայ-
նի, Եւ Գարնիկ Հովհաննյանի ու
Աղասի Հակոբջանյանի, ինչպես Եւ
Լավենտ Սարգսյանի համար նոր
քաղաքական հավակնությունները
լրջագույն ռիսկ են պարունակում
իրենց մեջ: Եթե Երանք նոցապայքա-

բյունն այնքան էլ կուսակցությունների ու նրանց ծրագրերի միջև չեր, մրցակցությունը, նախնական, տեղական լիդերների միջև էր: Ընտրողները գնում էին կոնկրետ մարդկանց հետեւից: Մեր քաղաքի դեպքում՝ ընտրողներն այնքան էլ ոգեւորված չէին ՀՀԿ-ի լիդերների հետեւից գնալու հարցում: Դա է իրականությունը»: Ա. Դակորջանյանի հավաստմամբ ՀՀԿ-ի տեղական գործիչները որեւէ միշոցի առջև չկանգնեցին՝ իրենց անհրաժեշտ ծայներն ապահովելու համար: «Անզամ կրթօջախների դրսեր փակեցին մեր առաջ, թերեւ այդ կրթօջախներում հաճոյւթով էին ընդունում ՀՀԿ քաղաքիչներին»: ՀՀԿ-ի տեղական շտաբատմաները, ըստ Ա. Դակորջանյանի, անզամ դպրոցների դրսերն էին փակել, որ ուսուցիչներն ու աշակերտները չնամանակցեն ԲՀԿ-ի հանրահավաքին: Ինչ Վերաբերում է ՀՀԿ-ի նախընտրական Վերջին հանրահավաքի համար բոլյլտվություն չտալուն, ապա քաղաքապետն ասաց. «ՀՀԿ նախընտրական շտաբը սահմանված ժամկետում հայտ չի ներկայացրել, ինչի համար եւ բոլյլտվություն չի ստացել»:

Որոշ սիստեմներ եւ աճագան
որոշ ՀՀԿ-ականներ այլ կերպ են
բացատրում ՀՀԿ-ի պարտությունը:
Ըստ Օրան՝ ՀՀԿ-ի նախընտրական
շտաբը Սիստեմում վատ է աշխա-
տել, իսկ մարզպային շտաբում այդ-
պես էլ չեն հասկացել (չեն էլ կարող
հասկանալ), որ Սիստեմն նոր իրո-
դություններ են, որ ինը ներողմներով
ու ինը ներակատարներով չի կարելի
ընողողմերի հետ աշխատել:

...Սեր զրուցաններից յուրա-
քանչյուրը, ինչպես երեւում է, յուրա-
վի է պատասխանում հետաքրքրող
հարցի՝ ինչո՞ւ ՔՅԿ-ն պարուվեց
Միփան քաղաքում: Բայց բոլորի
մեկնարանություններում ակնհայտ
ծշմարտություններ կան, իսկ այդ
ծշմարտությունների հաճրագումա-
ռում, կարծեք, ուրվագծվում է առա-
ջադրված հարցի պատասխանը.
ՔՅԿ-ի վիճակը Միփանում լավ չէ:
Այդ կուսակցությունն այնտեղ հիմա
նան է անդամահատված այն ալեւո-
րին, որին լրել է հնաստնությունը:
Բայց նորա տեղը, որքան էլ ծնծղաներ
հնչեցնեն թվերի ու իրադարձություն-
ների մասին, չի զբաղեցրել և չի
կարող զբաղեցնել ԲՅԿ-ն: Ավելին՝
ԲՅԿ-ն նաև Միփանում այլևս նայի-
սի 6-ի ԲՅԿ-ն չէ ու չի լինի տեսանելի
ապագայում. պատճառները բացում
են:

Վերջին նկատառումը խնդրում է պահպանային պարկերի վերաբերյալ։ Սիսիանում, հաշվի առնելով համայնքի հասարակական-քաղաքական ուժերի բազմաբեւնությունը, կարծում ենք՝ ճիշտ կլիներ, որ Սյունիքի մարզպետը չունենար իր կոնկրետ թեկնածուն, որ Սյունիքի մարզպետի թեկնածուն լինեին բոլոր առաջարկաները, որ հեքը լիներ Սիսիանի քաղաքապետի ազատ եւ արդար ընտրության երաշխավորը։ Այդ դեպքում, հավասարացեր, Սիսիանում կստեղծվեր բացահիկ առողջ մենուլուս, իսկ հարողուներ կլինեին ամբողջ համայնքը եւ, իհարկե, Սյունիքի մարզականը։

ՍԱՄՎԵԼ ԱԼԵՔՍԱՆՅԱՆ

ԽՄԱՍ ԳԵՐԱԳՈՒՅՆ ԽՈՐՀՐԴԻ ՊԱՏԳԱՄՎՈՐԸ

«Փառքին հասնելու ճանապարհն իմ աշխարանքն է եղել»

ՎԵՐԺԻՆ ԻԱՆԴԻԱՊՈԼՅ ԼՐԱԳՐՈՒՂԻ ԻԵՍ

Երբ տարիներ առաջ այցելեցի նախակին ԽՍՀՄ Գերագույն խորհրդի պատգամավոր Ղեղիկ Բաղդագյուլյանին, հեռուստացույց էր դիտում. «Ժամանակ քիչ ունեմ, բայց առանց լրատվական ծրագրերի հնարավոր չէ», – ասաց նա եւ զրույցի ամբողջ ընթացքում հաճախ էր հարցեր անպատճախան թողնում եւ ուշադրությունը սեւեռում հեռուստացույցի կյանքին: Այս ժամանակ, նրա պատմելով, ամենից շատ հետաքրքրում էր, թե ինչ են խստում հյայ-բուրժական, հյայ-աղքածանական հարաբերությունների նախին: Նաեւ ուսական հեռուստաթեսության լուրերի ժամանին էր դիտում, որովհետեւ երեմնի մայրաքաղաք Մոսկվայի հետ կապված լավագույն հիշողություններ ուներ: Երբ տարիներ առաջ ընտրվեց ԽՍՀՄ գերագույն խորհրդի պատգամավոր եւ պետք է Մոսկվա մեկներ ու մասնակցեր հերթական նստաշրջանի աշխատանքներին, ոչ միայն պատճախանաւությունն էր գգում, այլև ուրախություն. նաեւ չքարցրեց, որ դա իր համար իսկական տոն էր, հանդիսություն: «Պատճախանաւությունը ու կարգապահությունն իմ մշտական ուղեկիցներն են մինչեւ իհմա: Քառասուն տարուց ավելի կրվորուիի են աշխատել Գորիխ՝ այն ժամանակ «Ավանգարդ» կոչվող տնտեսությունում, մինչեւ ֆերմա հասնելն ամեն օր 10-15 կիլոմետր ճանապարհ են կտրել, 30 կով կրել, նաեւ քաղաքային եւ շրջանային խորհուրդների պահպանավորի աշխատանք կատարել ու այս ամենի հետ իմ ընտանիքում ամեն ինչ հասցեր են, որեւէ անգամ չեմ ուշացել», – պատմում էր տիկին Ղեղիկը: Չունորով պաստեց նաեւ, որ մի անգամ քիչ մնացեց ուշանա Մոսկվա՝ ԽՍՀՄ Գերագույն խորհրդի նստի մեջնելուց: Գորիխ օդակայածի այն ժամանակվա նորանշանակ աշխատավիցը համառորեն չէր հավատում, որ ինքն անվճար տոնման իրավունք ունի եւ պահանջում էր վճարել: Ինքն էլ կողի է ընկնում ու չի ուզում ոչ վճարել, ոչ էլ այդ նախին տեղեկացնել ՀԿԿ Գորիխի շրջկոմին: Երկար համզելուց հետո հազիվ վերցին ուղերթով հասնում է Երևան: Ինչպես էր եղեւ, Կենտկոմում իմացել էին այդ նախին: «Վերադարձանալուց հետո Գորիխ օդանավակայախանում քիչ էր մնում անհատապես ինքնարիո առաջարկեին», – ծիծաղեց վաստակաշատ կինը:

Հարցին, թե ոժվա՞՞ր չեղ կրվորուիի կնոջ համար ռուսերենով անցկացվող երկարաշունչ հիմտերին նատել, Մուսկվայուն շփվել մարդկանց հետ, տիկին Դեզիկը պատասխանեց. «Հավատա, չինք հոգում, որովհետեւ այդ ամբողջ ընթացքում այնպիսի ներքին հպարտություն էինք ապրում, անգամ՝ պարօնում, այնպես որ պատրաստ էինք մի քանի օր էլ ավելի վայելել այդ գգացողությունը։ Խակ շփվելու առիթներ քիչ էին լինում։ Ամեն ինչ հաշվարկված էր։ Անգամ խանուր գնալու անհրաժեշտություն չկար։ Նստաշրջանի արաջին խկ օրերից մեզ համար առանձին խանուր էր քացվում, որտեղ բարձրորակ ապրանքներ էին վաճառում։ Նաեւ գգուածնում էին, որ երկու-երեք կտրորից ավելի չգննեն։ Դե ժամանակներում հայրու աչք էր մեզ նայում, հայրը կարող էր մինչեւ ԿԳԲ հսկել։ Շայած աշխատանքը գնահատում էին, պարզեւներ շնորհում, քայլ նաեւ ուշադրության կենտրոնում էիր, որ հանկարծ միսար քայլ չանես։ - Իիշում էր տիկին Դեզիկը։ Նորա խոսքով՝ այն ժամանակ աշխատող մարդուն ավելի շատ էին գնահատում, իսկ երբ իմացավ, որ տարվա մեջ հոկտեմբերի 15-ը նշվում է որպես օդույի կնոյ միջազգօյին օր, դժգոհեց, որ ուա քիչ է, ըստ նորա՝ ամբողջ տարին հոդի հետ աշխատող կինն առանձնահատուկ ուշադրության պիտի արժանանա։ Դպրատությամբ էր նշում, որ ժամանակին իր անունը միշտ տեղական եւ հանրապետական, միութենական թերթերի էջերում է եղել։ Մի օր նաեւ հյուրընկալել է Բարվի կուսակցական թերթերից նեկի խմբագրին, որին ամենից շատ զարմացրել է, որ առավոտից մինչեւ ուշ երեկո աշխատող կնոյ տանը ամեն ինչ

«տեղը-տեղին» է: «Տրանք մինչեւ Ֆերմա կհասել, հետո երեկոյան ինձ հետ տուն եկան: Երբ ընթիրին ճաշ հյուրասիրեցի, զարմացան, քանի որ գփտին, որ առավոտյան ժամը 6-ին են աշխատանքի գնացել: Չին հավատում, որ գիշերն են եփել», – իշշում էր նա: Կաստակաշատ կնոջ կարծիքով՝ ժամանակակից կանայք շատ մտահոգ են իրենց ընտանիքի, անուսին-ների, երեխաների բարեկեցուրյան համար: Դժգոհ էր, որ երիտասարդ կանայք օրվա մեծամասն անց են կացնում «փողոցի նստարանին նստած», ստրի սկսուելի շորջ, ու նրանց պարապությունը լցոնող միակ միջոցը մնում է բամբասնքը: Ասուն էր, թե տեղյակ է, որ բավարար աշխատատեղեր չկան, բայց համզպատ էր, որ կինը, եթե մտքին զնի, իր համար աշխատանքը կգտնի: Զարմանում էր, որ տնամերդ հոլանդա ունեն, բայց կանաչին շուկայից են գնում: Ի՞նըն արդեն ութերորդ տասնամյակն էր ապրում, սակայն չեր կարող առանց աշխատանքի: «Թեպետք երեխաներս կարող են ինձ ապահովել, բայց չեն հանդիմանում, որովհետեւ գփտեն, որ ես պիտի իմ այգին մշակեմ: Մտքիս որ դնեմ, դեռ կու էլ կպահեն, բայց վախենում են չկարողանամ կրել, 40 տարի կով են կրել, վախենում են թեւերս դավաճանեն», – ասում էր տիկին Դեզիկը: Դարցին, թե ինչ են տվել նրան ժամանակին ստացած կառավարական մեծ պարգևները, բազմավաստակ կինը միանգամից պատասխա-

նույն է. «Ամուն, ճանաչում: Կաթնաանանապակա հական ֆերմայում աշխատելի այն ժամանակ արդեն իսկ վաստակի առունով բավարար էր տարեկամ մի քանի տասնյակ կիլոգրամ միայն բուրդ էին տալիս, բարձր աշխատավարձ, բայց անունն ուրիշ էր եւ այն պիտի պահպանեիր փայփայեիր: Ենիշտ է քո աշխատանքն էին զնայ հասում, բայց գնահատում էին, չՀ: Եվ ես միշտ հավատարիմ եմ մնացել, որպեսզի համկար չասեն, թե պարզեց ստացավ ու արդեն թերի աշխատում»: Նրա կարծիքով մեր օրերում գյուղի կնոջն ինքնավստահությունը պակասում ու դրանում, բայց նրա, կարեւոր տեղ ունի, թե երկիրն ինչպես է խրախսուում կնոջ աշխատանքը, սակայն, նրա համոզմանը, կինը պիտի ոչ միայն վաստակելու համար շատ աշխատի այլեւ կարողանա բարձրացնել իր ինքնագնա հատական այնպես, որ իր հետ հաշվի նստելու ոչ միայն ընտանիքում: Եվ նախկին Գերագույն խորհրդի պատգամավորն ափսոսում էր, որ այս առունով ամենաշատ տուժում է գյուղի կինը: Ու գուցե այդ պատճառով էլ կանանց ծգոտումը նոր հաջողությունների հասնելու համար մեծ չէ: Իսկ ինքն այն ժամանակ իր աշխատանքով մշտակա պես արագելագույնին էր ծգոտում՝ «Փառքի հասնելու ճանապարհն իմ աշխատանքն եղել»:

ՍՈՒՍԱՆՆԱ ՇԱՀՆԱԶԱՐՅԱՆ

Դեղիկ Բաղդազյուլյան

ԽՈՍՔ ՀԻՇԱՏԱԿԻ

2012թ. մայիսի 20-ին, կյանքի 82-րդ տարում, վախճանվեց անվանի գորիսեցի, ԽՍՀՄ Գերագույն խորհրդի պատգամավոր Դեղիկ Բաղդագյուղյանը, ում հիւրակավորությանը՝ կայացած մայիսի 22-ին, մասնակցեցին ՀՀ նախագահ Սերժ Սարգսյանը, ԼՂՀ նախագահ Բակո Սահակյանը եւ Քայաստանի ու Լեռնային Ղարաբաղի կառավարությունների անդամներ:

Դեղին Բաղդապուլյանը ծնվել է 1930թ. Գորիս քաղաքում: Մանկությունն անցել է մեր ժողովրդի համար դժվարին ժամանակներում՝ պայմանավորված Հայրենական մեծ պատերազմով: Հայրը՝ Մեսրոպ Բաղդապուլյանը, Սեծ հայրենականի արածին հսկ օրերից մեկնել է ճակատ: Գոլմարտակի հրամանատարի աստիճանի հասած եւ ավագ լեյտենանտի կոչման արժանացած Մեսրոպ Բաղդապուլյանը զոհվեց 1943-ին՝ Յուլիսիսային Կովկասի համար մղված կրիվներում: Նրա գերեզմանը գտնվում է Պատշհառուս քառարում:

Վեց մանկահասակ երիխոն ունեցող ընտանիքի հոգած ծանրացել է մոր՝ Վարսեպիկի ուսերին: Եւ ինքը՝ Դեզիկ Բաղդագյուղանը, տեղի ութնամյակն ավարտելուց հետո իրենից ավագ երկու քրոջ հետ ստիպված աշխատանքի է անցել շրջկենտրոնի «Ավանգարդ» տնտեսություննմ եւ արել հնարավորը՝ որբացած ընտանիքի հոգսերը թթենացնելու հանար: Վյո տնտեսության հետ էլ կապված է նրա աշխատանքային աճըող կենսագրությունը՝ մինչեւ 1992 թվական: Աշխատել է տնտեսության տարրեր ոլորտներում՝ դաշտավարություն, այգեգործություն, ապա եւ անասնապահություն:

Նեզիկ Բարդացյալյանն աշխատանքում տարիներ ի վեր ունեցել է անուրանալի հաջողություններ եւ Գորիսում, ինչպես նաև շրջանի սահմաններից դուրս վաստակել հարգանք, հեղինակություն եւ ճանաչում: Քանից ըստրվել է Յայաստանի կոմկուսի կենտրոնի, Գորիսի կուսաշրջկում անդամ, Գորիսի շրջանային ու քաղաքային խորհուրդների պատգամավոր: 1970-75թթ. եղել է ԽՍՀՄ Գերագույն խորհրդի պատգամավոր:

Դեղիկ Բաղդազյուլյանի նվիրական
աշխատանքը քանից գնահատվել է պե-
տական ու գերատեսչական պարգևներով,
իսկ 1973թ. արժանացել է Աշխատանքային
լավագույն ռողբ շքանշանի:

Կայսիրը դրուշ շքամշակուի:
Լինելով նԱՐՍ Գերագույն խորհրդի
պատգամավոր, ընդգրկված լինելով կոն-
կուսի հանրապետական եւ շրջանային
ղեկավար մարմիններում՝ Դեզիկ Քաղա-
գուլսանը երկար տարիներ Գորիսը ներկա-
յացրել է հանրապետությունում, անձնա-
կան ներդրում ունեցել քաղաքի եւ շրջանի
գյուղերի առջեւ ծառացած մի շարք խնդիր-
ների լուծման գործում:

Ղեղիկ Բաղդապյուլյանն ավանդապահ հայ կիս էր, հոգատար մայր: 1950թ ամսունացել է հանճարաքաջի Սերյոժա Խաչատրյանի հետ, ով նոյնպես աշխատում էր «Ավանգարդ» տնտեսությունում եւ մինչեւ կյանքի վերջը՝ 2002 թվականը, ակտիվ մասնակցություն ունեցել այդ տնտեսության կյանքին: Ղեղիկ Բաղդապյուլյանն ու Սերյոժա Խաչատրյանը ստեղծել են օրինակելի ընտանիք, ունեցել վեց զավակ, որոնցից երկուսը մահացել է վաղ տարիքում: Նրանք ծնողն են Սուրեն Խաչատրյանի, ով Արցախյան ազատամարտի ճանաչված հրամանատարներից է, իսկ 2004 թվականին՝ Արցախի նախագահը:

2004 թվականից Մյուսիքի մարզանու:

Դեղիկ Բաղդաջուլյանը նաև կարեկից ու հոգատար բարեկամ էր, ընկեր եւ հարեւան, Գորիսի առօրյայով մինչեւ կյանքի վերջն ապոռ անձնավորություն:

Նրա անունը մշտապես կապված կլիինի
Գորիսի խորհրդային շրջանի պատմության
հետ եւ կմնա Երախտապարտ գորիսեցինե-
րի հիշողության մեջ:

ԳՈՐԻՍԻ ՔԱՂԱՔԱՊԵՏԱՐԱՆ

ԱՆՎԱՆԻ ԿԱՂԱՇԻՆԵՐ

 ծերության, տասնամյակներ շարունակ այցելում էր Ծան, հոգում բոլոր հոգերը: Իսկ Վերջում էլ փառք ու պատվով մայր հողին հանձնեց մորահոտ հորաբ- րոջ դիմ:

Ագարակի դպրոցի տնօրեն
Ուղարքական Ավանեսյանը ծագու-
մով առաջադորցի է, բայց այսօր էլ
սիրով Վերիիշում է, թե ինչպես էր
Ա.Սարդարյանը հմուտ այգեգործի
պես զանափառաբար ու խնամքով
մշակում իր տնամերձ հողամասը: Ո.
Ավանեսյանն ապշում էր, թե մոտավոր
ահօԵլի Եմերգայում այդ մարդը ֆի-
շեական ասեւաբար խոսում էր:

զիական աշխատաք կատարելիս
ինչպիսի՝ գուրգուռանքով էր նոտե-
նում ամեն մի ծարի ո թիֆ:

1986թ. հունվարն էր, ճշճան
ցուրտ ձմեռ, Փելա սարի սահցա-
պատ բարձունքը՝ անանցանելի,
աներթեւեկելի: Իսկ Ա.Սարդարյանը
տարել էր ուղեղի արյունագեղում,
չէր խսում, միայն հարազատներն
էին կրահում նրա շարժուների
իմաստը:

Այդ օրը դիմախաղով, հայցը քով խմելու ցանկությունը հասկացրեց, բայց մերժեց մատուցված թեյը, հանքային ջուրը, սուրճը... Մնաց առաջարկել Ազգարակի հայրենի պատենական այգու՝ Կմբըրդոսի աղբյուրի սիրած անճահական ջրից, իսկույն հայացքն հավանություն արտահայտեց: Անմիջապես ուղղվեցին դեպի Ազգարակ, բայց թերեւ մարդատար մեքենան չկարողացավ հաղթահարել Փելա սարի ոլորտնի տեղապտույտը: Մի կերպ հետ-հետ գնացին, ճանապարհի մոտակա աղբյուրի ջրից հասցրին հիվանդաց: Դիվանդն առաջին իսկ կումբի կուսակցությունը: Մտածեցին վերջին կամքն է, բարեկամներն իրարով անցան, թվարությամբ ամենազնաց գոտան, ծերեցին Ազգարակ տանող ճանապարհի սառուցեցեղու եւ Կմբըրդոսի անարատ ջուրը շուտափույք հասցրին նրան: Դիվանդը ջրի կախարդական գորությամբ պայծառացավ, հանգստացավ: Իհարկե, ճիշտ ախտորոշումը, արդիական լավագույն բուժօգնությունը՝ առաջնակարգ նեյոնվիրաբույժի միջամտությունն իրենց էական գործն արեցին, բայց առաջնայինը հայրենի հողի եւ ջրի գորությունն էր:

Այդ օրից հետո Ա.Սարդարյանը
մինչեւ կյանքի վերջը շարունակեց
վայելել հրաշագործ աշխարհի հրա-
պուրանը:

Անկարելի է չառանձնացնել, որ ԱՄարդարյանը նաեւ ընտանիքի լավ ամուսին ու հայր էր: Այստեղ, իհարկե, մեծ Ներդրում ուներ նրա կողակիցը՝ տիկին Թնարիկը՝ բարեհամբույր, պատկառելի ու ազնվական մի կիր, ով հավասարապես կիսում էր անուսնու կյանքի դժվարությունները և իր խոնարի ու հեռատես խորհրդառվությանը ընտանեկան օջախը լցնում սիրով ու հաստատուն բոցկտումներով, անձնական ու հասարակական կյանքի ձեռքբերումների հենակետ դաշնության տնեցինների ու տոհնակիցների համար: Մորս մահից հետո նա մայրական թանկագին պարտավորվածությամբ անպայմանորեն առավոտ շուտ առաջինն ինքն էր շնորհավորում ծննդյանս օրը, սրտանց ուրախանում իմ հաջողություններով: Իմ հոլուրում նա մնում է մեծ մոր լայնասիրտ ու խոհական կեցվածքով՝ միշտ արժանի երախտապարտությամբ:

թյան:
Ա.Սարդարյանը մահկանացուն
կնքեց 1993թ. հունիսի 9-ին, բայց թո-
ղեց աննահ հիշատակ: Կապանում՝
նոր ապրած տան պատին, ամրաց-
ված է հուշատախտակ: Ազարակ
գյուղի դպրոցն անվանակոչված է
նոր անունով: Առժանահիշատակ է

Սանկավարժական, պետական եւ հասարակական գործունեության առումով Ա.Սարդարյանն իր տոհմում ունի արժանի հետեւորմեր: Սանկավարժներ են Եղբա կիմը՝ Քնարիկը, դուստրեր Ավլինան եւ Լյուդմիլան, որդին՝ Սարատը, Սյունիքի տարածաշրջանային՝ Եվրոպական չափանիշներով որակյալ կրթություն իրականացնող պետական քոլեջի Կաստակաշատ տնօրեններ: Թոռնուի Գայանեն եւս մանկավարժական կրթություն ունի: Մարատի դուստր Քնարը դասախոսություններ է կարդում Լոնդոնում: Լյուդմիլայի դուստր Անին առանձնահատուկ հպարտանում էր իր Արքսուոր պապու, դեռ յոթերորդ դասարանում դասին իր պապին ներկայացրել է որպես անքափիր ու կատարյալ մարդ, Անին այսօր առաջատար տնտեսագետն է: Արտաշ Եղբարը դուստրը՝ Ենման, դասախոսում է ագրարային պետական համալսարանում, դրցենու է, նրա առջիկներից Նաիրան ԱՄՆ-ում տեսական մեխանիկայի գծով պրոֆեսոր է, հոկ Աննան բժշկական գիտությունների դոկտոր է, մեր հանրապետության լավագույն ակնարույժներից: Սվետլանա Թումանյանը Եղել է Քաջարանի, ապա Կապանի շինարարական տեխնիկումների տնօրեն, շոշկոմի քարտուղար, Երեւան քաղաքի վերահսկողության կոմիտեի նախագահ, իսկ Եղբայրը՝ Եղիկ Սարդարյանը, «Կապան» շրջանային թերթի երկարամյա բարձրակարգ խմբագիրն էր: Նրանց կրտսեր քույր Սիլվան Եղել է անգերենի դասախոս, իսկ դուստր Լիլին Դարավային Կարոյինայի համալսարանի պրոֆեսոր է հոգեբանության գծով, որդի Կրտսեր տնտեսագիտության թեկնածուն է: Վահան հորեղոր տղան՝ Թանգի Սարդարյանը, Դիև՛ Վաստակավոր մանկավարժ էր, N2 միջնակարգ դպրոցի անօրինակ տնօրենը, իսկ դուստրը՝ տողերիս հեղինակը, հոր մասնագիտության արժանավոր շարունակողն է: Օհան հորեղոր քույրը արժանահիշատակ է Ունիկ Սարդարյանը, ով աշխատանքային կենսագրությունը սկսել է Ծիկահող գյուղի դպրոցում որպես մանկավարժ, իսկ այսօր հանրապետության հանրաճանաչ բանաստեղծներից է: Հիշենք նաեւ մեր տոհմից հրչակավոր ճարտարապետ Պատվական Սարդարյանին, ով Մոսկվա քաղաքում կառուցված մի շարք կանուզների նախագծերի հեղինակն էր: Սարդարյանները ճանաչված են նաեւ տնտեսագիտության, ճարտարագիտության, բժշկության եւ այլ ոլորտներում:

A black and white photograph capturing a political event. In the center, a man in a dark suit and tie holds a long pole supporting a large, vertically striped flag. To his left, another man in a dark suit and tie stands with his hands clasped. To his right, a man in a dark suit and tie stands behind a podium, gesturing with his hands as if speaking. In the background, a large mural of a man's face is visible, flanked by two large, stylized numbers: '18' on the left and '1970' on the right. Other men in suits are partially visible on either side of the mural.

1970-թ., ՀԿԿ Կապանի 2րքնոմի 1-ին քարտուղար Ռաֆիկ Մինասյանը էլ 2րքնորդի գործկոմի նախագահ Արիստու Սարդարյանն ընդունում են Կապանի 2րքանին հանձնվող փոխանցիկ դրույ:

1966թ. ՆԿԿ կենտրոնի 1-ին քարտուղար Անդրոն Շոշինյանի հերթական այցը Կապան, ուղեկցողների մեջ է Արմագոլ Սարդարյանը:

Արխանու Սարդարյանն ու Եկեղեցում է ՀԽՍՀ Մինստրուերի խորհրդի նախագահ Բարձր Սուրայյանին՝ Կապան կափարած այցելութան ժամանակ:

առաջին հերթին գործի մարդ էր եւ իր ժողովրդին էր պատկանում: Երաժտասարդներին նաևսպեսի իրավունքը գոլի մեջ առնելու, գոլուսը հարազատորեն ու գորովանքով շոյելու, մեջքին հպարտ, խրախուսող թիրիացնելու եւ վաստահորեն դեպի ինքնուրույն ու ինքնատիկ կյանք մղելու հմաստախոսությամբ ոգեւորիչ, քաղցրաշունչ ու հեղինակավոր ներքոն էր շշնչում: Քանի՛ անգամ եմ նման պահերի մտքուն շշնչացել: «Կանց առ, ակնբարի, որքա նշքնա ես...»: Այդ պահերն իմ կյանքում Աստծոն ու ներձենալու, ծովվելու, աստվածանալու պահեր են: Զահելներին համար հուշերի գիրը էր եւ կենդանի հուշարձան, կյանքի դպրոցի դասերն ուսուցանող, ապդորոյ հաճարագիտարան:

ମାର୍ଗର ଅପାଟିକ ଏ ବେଳୋଇ ହି ଦନ୍ତଜ୍ଵା-
ଫ୍ୟାରିହ୍ ମିଶ୍ର କ୍ରେଟିଵ ଡିଜମାରିଟିଲ
ର୍ଯ୍ୟାନ ଘାହ୍, ଏହି ହାନାଖି ଆପାଟିକ
କ୍ରି ହେବୁ ହି ଦେଖରେ: ଉପାର୍ଥାର୍ଥାର୍ଥି
ଦିନାନ ଅନ୍ଧାତନ୍ତରେ ଚାନ୍ଦ କାରଣ ପେରେ
ମନ୍ଦ ପରାନ୍ଧି ତେ ମିଶ୍ର ହେବୁ
କ୍ରେଟିଵ ହେବୁ ଜୀବର, ମନ୍ଦାଗ୍ରାହି ମୂରି-
ଦେବ୍ର ଉପାର୍ଥାର୍ଥାର୍ଥି ତେ ଅପାଟାକ ଫିନାନ୍ସି-
ଆପାଟାକ:

Սարդարյանների գերեզման-
ներից միշտ վերջինը թանկագին,
անզուզական նարդու գերեզմա-
նին հրաժեստ տալն է խոնարիշ-
լու նրա ածոյւթին՝ փառահետ ապ-
րած իր օրինակով մեզ կենսական
ճիշտ ճանապարհ ցույց տալու հա-
մար, շնորհակալություն հայտնելու
ճակատագրին՝ նրա հետ հաղոր-
դակցվելու հնարավորություն ընձե-
ռելու համար:

Եի՞ր ճռա ճնան լուսապայծար մարդու՝ հայրենասեր, բարգավաճ եւ բարեցեն հայրենիքի երկրապատ, խաղաղանարուիկ, ընտանենամ, կյանքը հասարակության բարենող դոգմանը կոտակած բանական գործչի, տոհմականից հայլայներով՝ ասքերով ու առասպելներով կենաց ծարի երիտասարդությունը նշտանորդ արեւաշղողությանը դարերում պահելու բաղդանքը կերպնի պես վար ասիր նահապեսի:

Ես կամենում եմ Սպարտակյան-
Երի-Թումանյանների տոհմածարի
կենաց կտուավին լրտես անքաջնոր-
դի աղավանիներ, հաց ու գինի, հմաս-
տության եւ հավերժության զան-
գեր, իրենց արածից ու ապրածից
գոհ, հարգարժան, երջանիկ դեմքեր
վլոնել այսօր եւ ընդիմշու:

ՍԵՐԱ ՍԱՐԿԱՐԵԱՆ

